Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun

Oslo, 26. november 2026

Kompensasjon for AFP-relaterte pensjonskostnader i private barnehager må være tariffnøytral

NHO Geneo viser til brev fra PBL, Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta til kunnskapsministeren, publisert 16. oktober 2026, om finansiering av AFP for ansatte født 1968–1970. Henvendelsen følger av punkt 2 i protokollteksten om AFP-rettigheter i meklingsresultatet i PBL-oppgjøret 29. september 2026. Departementet har ved brev av 20. november invitert de samme partene til møte 26. november for å drøfte løsninger.

NHO Geneo støtter at private barnehager kompenseres for dokumenterte, midlertidig forhøyede pensjonskostnader ved innføring av AFP, i tråd med Stortingets vedtak. En eventuell kompensasjon må gjelde alle private barnehager med slike kostnader, både barnehagene i PBL-området og barnehagene som har innført AFP tidligere. Private barnehager er organisert i flere tariffområder: PBL, NHO, Virke, Spekter og KA. Ordningen må derfor være tariffnøytral og omfatte alle barnehager med tilsvarende dokumenterte kostnader, uavhengig av tariffområde, arbeidsgiverorganisasjon og tidspunktet for overgangen.

Hva tariffnøytralitet innebærer

En tariffnøytral ordning behandler alle private barnehager som har innført AFP likt, og alle som skal innføre AFP likt. Den favoriserer ingen arbeidsgiverorganisasjon eller tariffområde, den ivaretar AFP-ordninger som allerede er innført, og den behandler like kostnader likt.

Flere private barnehager har allerede gjennomført overgangen til AFP i Fellesordningen og har selv finansiert den. FUS-barnehagene og Norlandia-barnehagene er to eksempler. Ved hovedoppgjøret 2020 gikk FUS inn i det partssammensatte utvalget med PBL om overgang til privat AFP. I hovedtariffavtalen for 2022–2024 avtalte FUS og arbeidstakerorganisasjonene at ansatte født 1968 eller tidligere beholder rett til avtalefestet førtidspensjon etter vedtektene for avtalefestet pensjon i kommunal sektor, og at årskullene fra og med 1969 skulle inn i Fellesordningen senest 1. januar 2024.[1] Overgangen ble gjennomført med virkning fra 1. mars 2024, jf. protokoll av 16. september 2024, og hovedtariffavtalen for 2024–2026 knytter AFP til Fellesordningen.[2]

FUS har dermed løst det samme spørsmålet som PBL-området nå står overfor, inkludert sikring av AFP for årskullene rundt 1968–1970, og har båret overgangskostnadene innenfor egen drift. FUS-barnehagene er fra 2026 omfattet av Barnehageoverenskomsten i NHO Geneo, der AFP også er knyttet til Fellesordningen. Norlandia-barnehagene gikk fra PBL til Spekter, er tilknyttet

[1] Hovedtariffavtalen mellom FUS AS og Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta 2022–2024, kap. 2 og vedlegg 1 punkt 3. Ansatte født 1968 eller tidligere har krav på avtalefestet førtidspensjon etter vedtektene for AFP i kommunal sektor. Fellesordningen skulle innføres for årskullene fra og med 1969 når reformert AFP i privat sektor var klar, og fra 1. januar 2024 dersom tidspunktet ikke var avklart i løpet av 2023. Partene skulle arbeide for premiefritak for årskull til og med 1968.

[2] Protokoll 16. september 2024 mellom FUS AS og Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta (hovedoppgjøret 2024), med AFP i Fellesordningen fra 1. mars 2024. Hovedtariffavtalen 2024–2026 vedlegg 1 punkt 3 viser til vilkårene for AFP i LO/NHO-området og Fellesordningen for AFP, og til protokollen av 16. september 2024.

Middelthuns gate 27
Majorstuen, Oslo, Norway
PB 5250 Majorstuen
N-0303 Oslo, Norway
www.nhogeneo.no
Org. no. 929 102 274
+47 23 08 80 00
nhogeneo@nhogeneo.no

Fellesordningen og har tatt tilsvarende overgangskostnader innenfor egen drift.[3] Begge har håndtert premie til ny ordning, parallelle ordninger i en overgangsperiode og arbeidstakere som ikke rekker å opparbeide tilstrekkelig ansiennitet før 62 år.

En ordning som bare omfatter barnehager i ett tariffområde, vil gi ulik offentlig finansiering av samme type kostnad, for barnehager som utfører samme samfunnsoppdrag etter samme lov.

Forliket, lovproposisjonen og innstillingen

Avtale om styring og finansiering av barnehager av 14. november 2024 mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus legger til grunn at pensjonstilskuddet skal bidra til at ansatte i private barnehager får pensjonsvilkår på linje med ansatte i kommunale barnehager.[4] Avtalen omtaler ansatte i private barnehager som én gruppe og inneholder ingen avgrensning etter tariffområde.

På denne bakgrunn fremmet departementet Prop. 138 L (2024–2025). Ny § 19 b i barnehageloven pålegger kommunen å gi pensjonstilskudd til private barnehager med rett til tilskudd, og gir departementet hjemmel til å gi forskrift om tilskuddet. Departementets høringsnotat av 15. november 2024 foreslo i ett av to alternativer en lavere prosentsats for barnehager uten tariffavtale. Forslaget skilte mellom barnehager med og uten tariffavtale, uten å skille mellom hvilken tariffavtale barnehagen er bundet av. Vedtatt § 19 b knytter prosentsatsen til pensjonsvilkårene i den enkelte barnehage, uten henvisning til tariffområde.

I Innst. 510 L (2024–2025) sluttet flertallet, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, seg til at søknadsordningen skal dekke dokumenterte pensjonskostnader, at tidspunktet for inngått pensjonsavtale ikke skal være et kriterium, og at ordningen skal legge til rette for likestilling av ansatte i private og kommunale barnehager med hensyn til pensjon. Det samme flertallet forutsatte at kompensasjon for midlertidig forhøyede kostnader skal tre i kraft fra 2027, og uttalte at det er «opptatt av samtidig finansiering ved innføring og endring av eksisterende AFP-ordninger». Merknaden omfatter etter sin ordlyd også eksisterende ordninger, uten avgrensning til et bestemt tariffområde.

Stortinget fattet 3. juni 2025 vedtak nr. 869:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til hvordan søknadsordningen for pensjonstilskudd for private barnehager kan bidra til å kompensere barnehager for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP.»

Vedtaket gjelder barnehager og innføring av AFP generelt. Det er ikke avgrenset til et bestemt tariffområde eller til innføring etter et bestemt tidspunkt. Flertallets forutsetning om at tidspunktet for avtale ikke skal være et kriterium, taler for at barnehager som innførte AFP før 2027, skal omfattes på lik linje med barnehager som innfører AFP nå. Vedtak nr. 867 og 868 om en forutsigbar søknadsordning uten tidsavgrensning, som dekker dokumenterte kostnader, peker i samme retning.

---

[3] Norlandia gikk over fra PBL til Spekter i første halvdel av 2010-årene, med Spekter-tariff fra 2014. Gnist- og Kidsa-barnehagene, som Norlandia kjøpte senere, ble meldt ut av PBL og samlet i Spekter fra 1. januar 2023. Samtidig fikk Norlandias barnehager AFP i Fellesordningen, jf. protokoll 16. desember 2022 mellom Norlandia og Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta.

[4] Avtale om styring og finansiering av barnehager, inngått på Stortinget 14. november 2024. Avtalen er gjengitt i Innst. 510 L (2024–2025) under «Forlik om barnehage høsten 2024». Der fremgår det at den høyeste satsen skal sikre at ansatte i private barnehager kan ha tilsvarende vilkår i sine pensjonsavtaler som ansatte i kommunale barnehager.

Statsbudsjettet 2027
I Prop. 1 S (2026–2027) legger departementet til grunn at vedtak nr. 869 er fulgt opp. Departementet viser til at utgifter til AFP inngår i pensjonstilskuddet, og at midlertidige utgifter ved innføring av AFP må håndteres gjennom søknadsordningen.[5] Stortingets vedtak nr. 1150 av 19. juni 2026 omtaler private barnehager som har innført AFP i 2026. Barnehager som innførte AFP tidligere, er ikke nevnt.

Budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt av 25. november 2026 inneholder ingen bevilgning eller verbalforslag om AFP-kostnader i private barnehager. Kompensasjonen for årskullene 1968–1970 er dermed ikke avklart i budsjettbehandlingen. Det gir departementet anledning til å utforme en tariffnøytral ordning fra starten av.

Statens rolle
Enten ordningen kommer som forskrift etter barnehageloven § 19 b eller som tilskudd over statsbudsjettet, må staten behandle like tilfeller likt. Det følger av Grunnloven § 98 og av alminnelig forvaltningsrett. Barnehager som har hatt de samme kostnadene, kan ikke få ulik behandling fordi de tilhører ulike tariffområder.

Staten er ikke part i tariffavtalene i de private barnehagene. Når staten likevel finansierer kostnader som følger av en tariffavtale, bør det skje på en måte som ikke påvirker hvilken organisasjon barnehagene velger å være medlem av. Retten til fritt å velge organisasjon er beskyttet av Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11. Får bare barnehagene i ett tariffområde dekket AFP-kostnadene, gir staten i praksis barnehagene en økonomisk grunn til å velge den organisasjonen. Det kan også påvirke forhandlinger som pågår eller står foran i resten av sektoren.

Staten har valgt nøytrale løsninger før. Statstilskuddet til AFP i privat sektor gis uavhengig av hvilken organisasjon arbeidsgiveren er medlem av.[6] Utdanningsdirektoratet la i juli til grunn at pensjonstilskuddet skal bygge på barnehagens faktiske pensjonsvilkår, uavhengig av hvilken type ordning den har.[7] Samme prinsipp bør gjelde her.

Vi viser også til at Arbeids- og inkluderingsdepartementets høringsnotat fra juni om medregning av AFP-tid nevner PBL- og FUS-barnehagene ved navn.[8] Ansatte i Norlandia-barnehagene, som har tilsvarende opptjening fra PBL-området, er ikke nevnt. En kompensasjonsordning bør utformes slik at ingen faller utenfor på denne måten.

---

[5] Prop. 1 S (2026–2027) for Kunnskapsdepartementet, omtale av vedtak nr. 869 (2024–2025) og vedtak nr. 531 (2025–2026).
[6] Lov 19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven). Statstilskuddet ytes gjennom Fellesordningen for AFP for arbeidstakere i alle tilsluttede virksomheter, uavhengig av tariffområde.
[7] Utdanningsdirektoratets brev til NHO Geneo 1. juli 2026 (ref. 2026/516) om prosentsats for pensjonstilskudd etter finansieringsforskriften § 14.
[8] Arbeids- og inkluderingsdepartementet, høringsnotat 18. juni 2026 om endring i forskrift om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse født i 1963 eller senere (ny ordning), høringsfrist 30. august 2026. Forslaget gjelder tid tilknyttet AFP-ordningene i PBL og FUS-barnehagene.

NHO Geneos anmodninger
Vi ber departementet knytte eventuell ordning til dokumenterte kostnader, uavhengig av tariffområde og hvilken organisasjon barnehagen er medlem av. Regelverket bør beskrive hvilke kostnader som dekkes, uten å navngi organisasjoner eller tariffområder.

Barnehager som allerede har gått over til AFP, må kunne søke om dekning av de samme kostnadene. Stortingsflertallet har forutsatt at tidspunktet for når avtalen ble inngått, ikke skal avgjøre retten til tilskudd.

Løsningene for ansatte født 1968–1970, også dekning av engangskostnader ved medregning av tidligere tjenestetid, må gjelde ansatte i alle private barnehager i samme situasjon.

Vi ber om å bli tatt med i departementets videre arbeid med AFP-løsningene på linje med PBL og arbeidstakerorganisasjonene, også i oppfølgingen av møtet 26. november. Vi foreslår at også Virke, Spekter og KA inviteres, siden de representerer barnehager i de øvrige tariffområdene.

Vi ber om et skriftlig svar på hvordan departementet vil sikre at en eventuell ordning blir tariffnøytral.

Vennlig hilsen
NHO Geneo

Torbjørn Sølsnæs
bransjedirektør